"Oké mensen, laten we beginnen." Het geroezemoes stopt zoetjesaan. "Vanavond gaan we in op het gebruik van de Bijbel in ons gezin. Toch eerst even een voor-vraag: waarom willen we het daar over hebben?"

VAN HOE NAAR WAT & WAAROM

Soms is de verwarring na deze opening te groot. De ouders kijken ongemakkelijk om zich heen en niemand doorbreekt de stilte. Niet erg, want al was de start kennelijk te abrupt, iedereen is er opeens volop bij. Om de spanning eraf te halen probeer ik het nog eens.

"Oh, laat ik het even toelichten. Twee week geleden hadden we met elkaar besloten dat het vanavond over bijbelgebruik in het gezin moest gaan. Iedereen heeft toen opgeschreven wat hij of zij daarover wilde bespreken. Nu blijkt uit die aantekeningen, dat de gestelde vragen vooral in de praktische sfeer liggen: Wat kun je met de Bijbel doen?

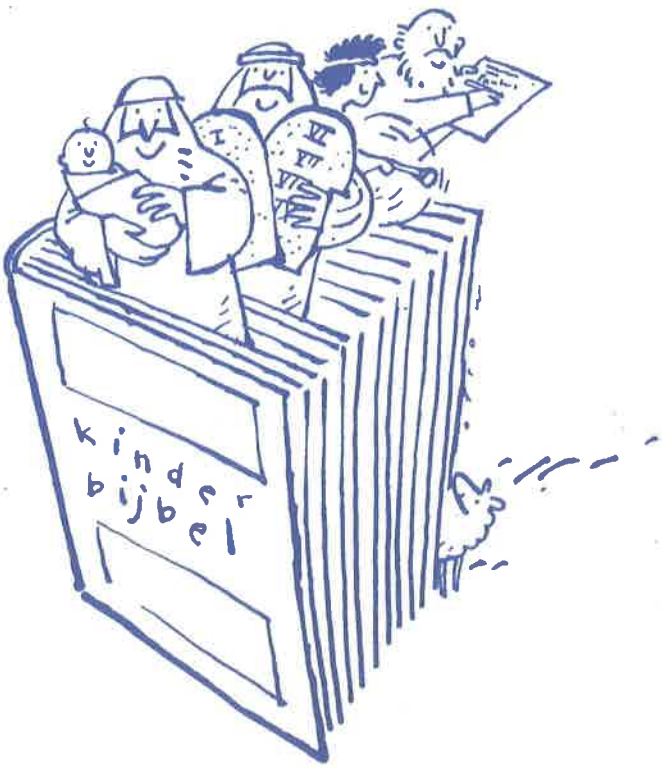

Wie weet een goede kinderbijbel? Hoe ga je om met leeftijdsverschillen tussen de kinderen? e.d. Uiteraard gaan we daar straks op in, maar ze zeggen wel: 'Wie een waarom heeft vindt wel een hoe'. Het lijkt me dan ook zinvol eens van elkaar te horen: wáárom vinden we dat bijbelgebruik nou zo belangrijk?"

Dan komen de ideeën los. Maar als de uitwisseling wat mat of clichématig op me overkomt por ik het vuurtje op. "Is het nou wel zo belangrijk? De Bijbel in het gezin, dat is toch helemaal niet vanzelfsprekend?" Opnieuw verbaasde gezichten. "Ik bedoel, eeuwen lang kwamen er nieuwe generaties gelovigen zónder dat de Bijbel thuis open ging. Immers, eerst in de 15e eeuw werd de boekdrukkunst uitgevonden zodat boeken betaalbaar werden. Bovendien verscheen pas in die tijd de eerste Nederlandse vertaling. Geloofsopvoeding was dus lange tijd mogelijk *zonder* dat een gewoon gezin over een Bijbel beschikte. Dat geeft toch te denken? Wat motiveert ons om juist over bijbelgebruik te willen praten?"

Het gesprek verdiept zich: Waar gáát het om in de geloofsopvoeding? Op welke manieren kunnen wij er invulling aan geven?

Neem nou Johannes, de jongste zoon van Zebedéüs en Salóme. Later zal hij Jezus volgen, samen met zijn broer Jacobus, maar hoe zag zijn leventje eruit als klein kind? Hij wordt geboren in Kapernaüm, een vissersdorp. Hun gezin leeft dan ook van de visserij. Waaraan merkte Johannes dat hij uit 'een gelovig nest' kwam?
In een doorsnee-gezin, rond 20 nC, kon dat als volgt...

TERUG IN DE TIJD

Zingen en meespelen

Wie Johannes zou vragen naar zijn allervroegste herinnering aan thuis kreeg waarschijnlijk te horen: "mijn moeder, die zong altijd!" Want net als andere vrouwen was Salóme ongetwijfeld gewend te zingen bij haar bezigheden. Vooral de Psalmen 113 t/m 118 waren favoriet in de gezinnen. Of zat mamma's fluitspel dieper in zijn geheugen gegrift? Nagenoeg elk gezin had wel een eenvoudige fluit in huis en ook Salóme zal erop gespeeld hebben.

Van aanhoren naar verstaan

Van kindsbeen af zag Johannes dat zijn vader, elke morgen weer, een bijzondere sjaal omsloeg en dan opeens begon te praten. Wát pappa dan zei, tegen Wie en wat dat allemaal betekende, dat zal hem aanvankelijk zijn ontgaan. Maar omdat Zebedéüs elke dag diezelfde woorden uit Deuteronomium 6:4-9 herhaalde werd dat de jongen gaandeweg eigen.

Opmerken wat er speelt

Thuis, op straat of in de boot zag Johannes de mensen nooit lezen, want kranten, folders of pockets bestonden niet. En ook al waren de verhalen, geboden en liederen - uit wat wij nu het Oude Testament noemen - opgetekend in boekrollen, dit betekende niet dat een gewoon gezin daarover beschikte. Alleen die woorden uit Deuteronomium 6 waren overgeschreven en opgeborgen in een kleine koker bij de voordeur. Elke keer als Johannes zijn vader naar binnen zag gaan kon het hem opvallen dat pappa dat kokertje aanraakte en daarna zijn vingers kuste. Heel even bepaalde dat Zebedéüs en zijn toekijkend zoontje bij de belofte uit Psalm 121: "De Here zal uw uitgang en uw ingang bewaren."

Luisteren en dóórvragen

Hoe vaak roosterde de jongen zijn pas gevangen vis op een vuurtje? Kregen Jacobus en hij hun ouders dan op de praatstoel? Met verhalen over Daniël, Adam en Eva, koning David, Jakob en Ezau. On-

getwijfeld kreeg de broers thuis veel te horen! Elk echtpaar dat oprecht verlangde dat hun kinderen hun vertrouwen op God zouden stellen nam Psalm 78 serieus. Door dat lied wisten ze dat ze als vader en moeder vooral zélf moesten doorgeven wat zij vroeger hadden ontvangen.

Die gezegende rust...

Eén keer in de week ging het thuis anders dan anders. Dat merkte Johannes al gauw, want vrijdagsavonds was het huis opgeruimd en feestelijk verlicht. Als pappa thuis kwam uit de synagoge moest Jacobus eerst bij hem komen en daarna hij. Dan voelde Johannes de handen van zijn vader op zich, hoorde de zegen en daarna... was er extra lekker eten! Gelukkig hoefden ze de volgende dag niet te vissen, dan waren ze alle vier vrij.

Volop feestvieren!

Een paar keer per jaar was er echt iets om naar uit te zien, dan was het feest. Vooral als het weer Pasen werd! Dan werd het hele huis op z'n kop gezet om te kijken of er nog ergens gist lag. Daarna bakte mamma brood, maar dat bleef dun, heel apart. Binnen rook het ook zo anders, naar gebraden lamsvlees. En bij het eten gingen ze staan, met een reisstok in de hand. Dan mocht Jacobus vragen waar dat allemaal voor was en vertelde pappa over Mozes en hun bevrijding als slaven. Spannend!

ONZE VERTAALSLAG

Is het lastig om te kijken door de ogen van zo'n kind als Johannes? Hopelijk werkt het als een gezonde prikkel om onszelf te verplaatsen in de leefwereld van onze eigen kinderen. Want wat kunnen zij opmerken van *ons* geloof?

▶ Probeer dit voorbeeld eens door te trekken naar jouw eigen gezinssituatie.

'Ongeletterde, eenvoudige mensen.' Die conclusie hadden de rechters snel getrokken. Tegelijk constateren ze ook, dat de twee verdachten 'met Jezus geweest waren.'

"NOOIT HEEFT EEN MENS ZO GESPROKEN..."

In Handelingen 4 komen we Johannes opnieuw tegen, samen met zijn vriend Petrus. Nu niet meer als kind, maar als een volwassen man. Hij moet zich voor de joodse raad verantwoorden over zijn geloofsovertuiging. Vrijmoedig waren de twee ervoor uitgekomen, dat Jezus, hun Heer, uit de dood was opgestaan. Daarover worden ze nu verhoord, want dat verhaal zorgt voor teveel onrust.

Er was ontzettend veel gebeurd in de tussenliggende jaren! Zebedéüs had Jacobus en hem al vroeg meegenomen, het water op. Jong geleerd, oud gedaan, zo konden ze te zijner tijd het bedrijf overnemen. Maar vanaf de eerste ontmoeting met Jezus was dat allemaal niet meer zo vanzelfsprekend. De boot werd van lieverlee een transportmiddel om Jezus en zijn groep te vervoeren van plek tot plek. Van gewoon vissen kwam weinig meer. Die jaren met Jezus leidde tot een radikale koerswijziging voor de beide broers én voor hun ouders.

Door de geloofsbedding, die Zebedéüs en Salóme hadden aangelegd, begon fris water te stromen. Niet dat Jezus voorbijging aan wat Johannes van huis uit had meegekregen. Integendeel! Ook als hij bij Jezus was werd er gezongen, gebeden, feest gevierd, maar... er ging iets verrassend nieuws vanuit.

De woorden van de profeten, van Mozes, van David, Jezus nam ze óók in de mond. Sterker dan Johannes ooit eerder gezien had. Elke keer als iemand kritiek had reageerde de Heer met een vraag, die bijna standaard begon met: "Heb je niet gelezen...?" en dan werden de puntjes op de i gezet. Eigenlijk ging Jezus veel verder dan andere leraren, Hij leefde wat Hij zei. Dat was zo uniek, zelfs tegenstanders konden daar niet om heen: "Nooit heeft een mens zó gesproken, als deze..." (Johannes 7:46)

Een jaar of drie mocht Johannes alles van heel dichtbij meemaken en daardoor kreeg ook het gebed een diepere betekenis, vertrouwelijker. Er leek geen afstand te bestaan. Voor Jezus was bidden omgaan met zijn Vader, heel persoonlijk en zonder omhaal van woorden. Hij vertrouwde voluit op de zorg van Vader.

En Pasen was na die ene keer nooit meer hetzelfde. Jezus had het brood gebroken en gezegd: "Dit is mijn lichaam..." Steeds duidelijker begon Johannes te beseffen, dat dáárdoor de mens vrij kon worden van de ergste slavernij, die van de zonde. Van dat geloof wilde hij rekenschap afleggen!

'Peilingen' is een bijbelleesprogramma over opvoedingsthema's. Tekst - Jos van Dijken.
Voor info: 'Koers voor ouders', Postbus 18, 3970 AA Driebergen, tel. 0343 - 52 01 04

In februari 1986 daalde het waterpeil van het meer van Galilea zo sterk, dat een houten boot zichtbaar werd. Uit de pot-